

АНИМИЗМ

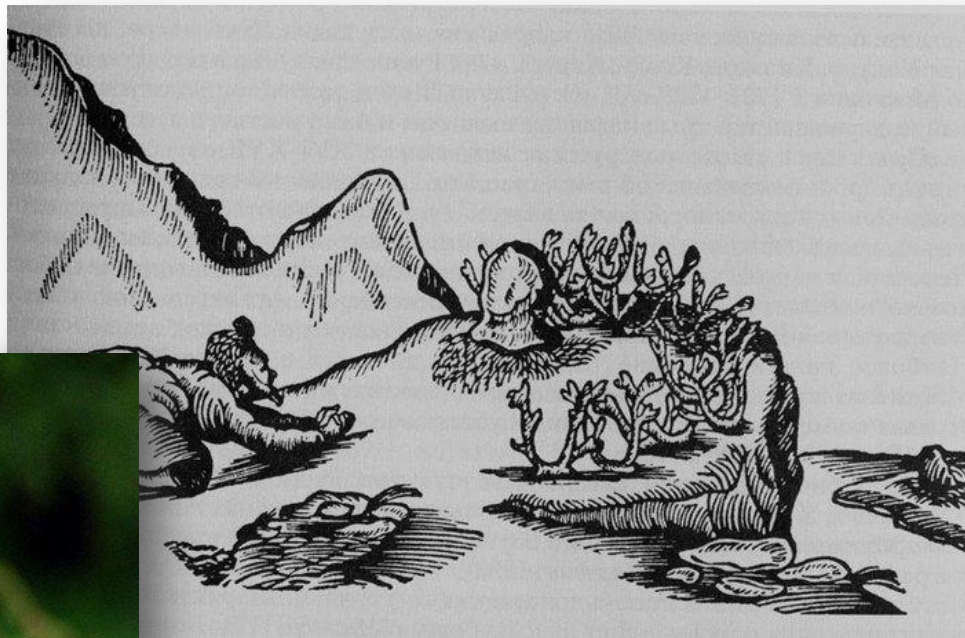
Анімізм (від латів.(латинський) *anima*, *animus* — душа, дух), віра в існування душ і духів, тобто фантастичних, надприродних, надчуттєвих образів, які в релігійній свідомості представляються агентами, що діють у всій мертвій і живій природі, керівниками всіма предметами і явищами матеріального світу, включаючи і людину.

Якщо душа представляється пов'язаною з якою-небудь окремою істотою або предметом, то духу приписується самостійне існування, широка сфера діяльності і здатність впливати на різні предмети. Душі і духи представляються то аморфними, то фітоморфними, то зооморфними, то антропоморфними істотами; проте вони завжди наділяються свідомістю, волею.

Анімізм бере початок з приписування якостей двійників матеріальним об'єктам: людському тілу, тваринам, знаряддям праці тощо. З часом до анімізму ввійшли уявлення про двійників матеріальних процесів: хвороби, війни, ковальської справи та ін.

У слов'ян для визначення двійників застосовували два терміни: менш могутніх називали душами, могутніших — духами. Отже, анімізм — віра в існування душ і духів.

В анімізмі здійснюється подальше роздвоєння світу: світ реальних об'єктів нібито доповнюється світом духовної сутності. У багатьох народів головними двійниками були душі померлих родичів. Тому первісний анімізм ще називають культом предків.

У початковому анімізмі двійники уявлялися як інше тіло, невидиме і невідчутне. У багатьох народів побутувала думка, що за деяких обставин двійника можна побачити, почути, відчути: уві сні — як відображення, у воді — як тінь.

Оскільки люди уві сні "бачили" й душі померлих, виникло уявлення про безсмертя двійників, яке переросло в уявлення про потойбічне життя. Первісні анімісти вважали, що країна мертвих розташована не на небі, а десь на землі чи під землею. Життя душ уявлялось їм звичайним продовженням реального життя. Так, за уявою індіців-алконгінів, душа мисливця у країні мертвих ганяється за душами лося і бобра. В окремих народів існувало уявлення про переселення душ у нові тіла.

У сучасних релігіях анімістичний елемент посідає значне місце. Уявлення про Бога, сатану, ангелів, безсмертні душі — все це є ускладненим анімізмом. Самостійно анімізм живе у вірі в привиди і спіритизмі .

У ранньородовому суспільстві поширеними були й анімістичні уявлення. Анімізм (від лат. *anima* - душа) - віра в духів та душі як двійника тіла, носія життя людини, а також тварин і рослин. Детальніший аналіз анімістичних вірувань був описаний англійським антропологом, етнологом та релігієзнавцем Едуардом Тейлором (1832-1917) у роботі "Первісна культура". Він був упевнений, що відправною точкою для анімізму послужили роздуми первісної людини над такими питаннями: у чому полягає різниця між живим та мертвим тілом, причина сну, екстазу, хвороби, смерті, а також переживання трансу і галюцинацій.

Потім уявлення про людську душу стали переноситися на навколишній світ. Спочатку люди гадали, що душі можуть мати вигляд птахів, іноді - тварин і рослин. Як видно, тут тісно переплітаються анімістичні і тотемістичні вірування, хоча тотемні образи були необхідні людям не самі по собі, а як вмістилища для духів.

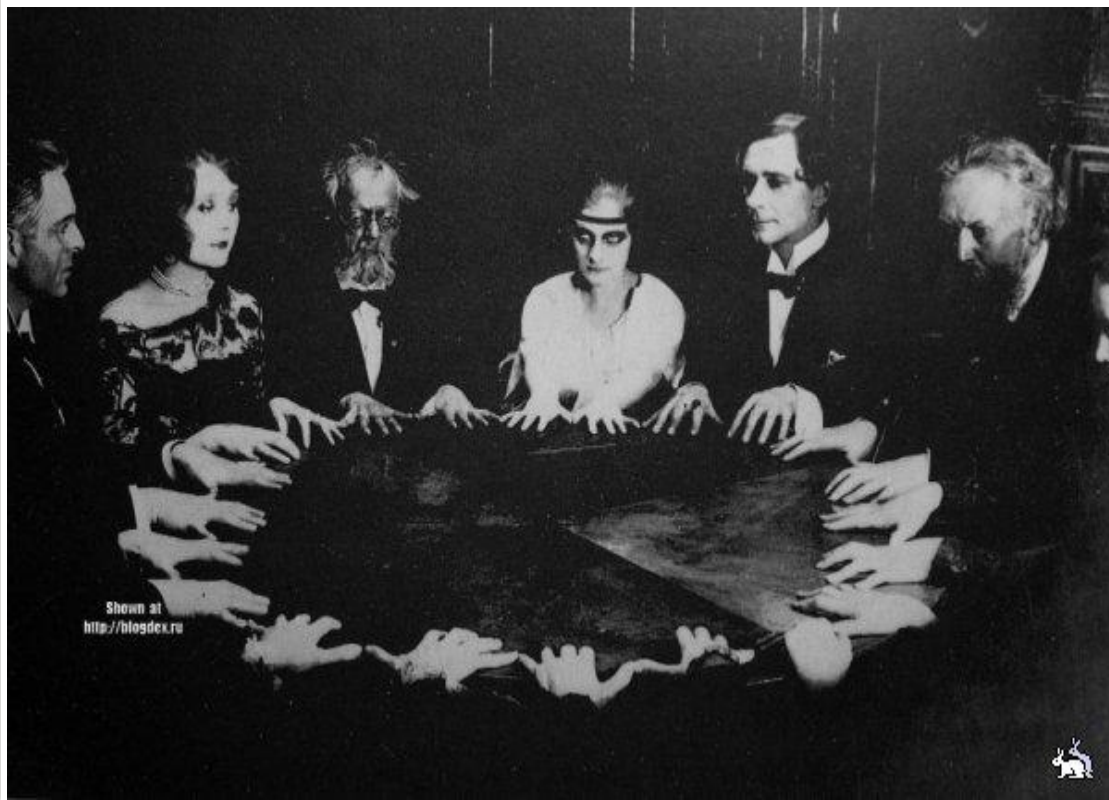
Пізніше виникла віра у переселення душ, з якою можна зустрітися у багатьох релігіях, особливо індуїзмі. Ще пізніше люди стали одухотворювати й неживі явища - каміння, гори, ріки й озера, сонце та зірки. Це було необхідно, по-перше, для того, щоб пояснити причину всіх природних явищ цілком задовільним способом, по-друге - приписати духам все добре та погане, що траплялося протягом всього життя.

Безпосередньою ж причиною появи таких анімістичних поглядів може бути і своєрідне тлумачення первісними людьми цілої низки акустичних та оптичних явищ: еха, шумів, тіней тощо. Вони уявлялися їм свідченням не тільки існування людської душі, а й подібних нетілесних двійників майже усього, що існує в світі. Це вже стадія пізнього анімізму, або демонізму, що веде до появи віри в Бога, ангелів, сатану, русалок, гномів, фей, німф, водяних, безсмертні душі тощо.

Самостійно анімізм живе у вірі в привиди, спіритизм (можливість спілкування з душами померлих за допомогою різних пристосувань).

**ДЯКУЮ ЗА
УВАГУ!**